

A. Čadež:

V afriškem sirotišču.

Osebe:

Sestra Klara.

Magdalena, sirota, pomočnica v sirotišču.

Nekoliko abotna.

Tinka,

Antonija,

Ivana,

Jožefa,

Leona,

gojenke-sirote — 10 let.

Dve zamorski siroti.

Tri bolnice.

Thingha, mlada deklica.

(Preprosta soba z mizo, stolom, podolgasto šolsko klopjo, predalnico; v predalnici stekleničice, obliži, večja in dve majhni skledjici, čaša, nekaj žlic, krožnik, tabla.)

I. prizor.

Magdalena. (Naslonjena na mizo, zeha neprestano in govori napol pravilno:) Sestra Klara še zdaj ni prišel! Revež tako visoko trpi: vedno bolnike v nebesa poslati, deklice učiti, revežem mandacino popraviti, otroke kregati — to težko. (Skoči pokonci.) Oh, Magdalen tako rad pozabi! Sestra Klara ukazal posodo opravi, Magdalena pa zaspal. Jojmene, kaj bo? (Vzame urno čašo, dahne vanjo in jo čedi ter briše kar z jopičem. Pravtako tudi krožnik.) Potem bo Magdalen moral še pometati, prah polizati in otroke šivati, da sestra Klara ne bo hud, kadar pride. Magdalen ne len, rad pohvaljen! Velik čast zame;

meni sestra Klara vso hišo čez. Če treba, Magdalen tudi za zdravnika; pozna vse mandacine. Če pride bolnik, pa pravi, v glavi ni vse lepo — kaj bi mu dal? . . . Aha, že slišim: Pol kilogramov »rabarbara«. Precej dobro . . . (Sestra Klara pride.) No vendar!

II. prizor.

Sestra Klara (s torbico v roki). Hvala Bogu, da sem doma!

Magdalena. Častita sestra dolgo hodil. Magdalen že poln skrbi. Gospod misijonar šla daleč, daleč.

Klara. Dela veliko, a delavcev malo!

Magdalena. Jaz rad pomagam; imam velik glavo. O jemnesta, skoraj pozabil! (Potegne zmečkano pismo iz žepa, ga zravnava s tem, da stopi nanje, nato ga pomoli sestri Klari. Ko ga ta bere, šviĝa Magdalena z očmi zdaj na Klaro, zdaj na pismo in govori na tihem:) Dobra pošta! Sestra — tak obraz. (Pokaže vesel obraz.) Jaz sestri vesele novice prinesel.

Klara. Magdalena! Nekaj novega! Danes enkrat prideta dve novi siroti (Magdalena, poprej vesela, namrdne obraz); izročila jih bom tvoji skrbi. Odkraja bosta gotovo boječi; zato glej, da boš z njima dobra, ljubezniva in prijazna. Upam, da se smem zanesti nate?

Magdalena. Magdalen bo vse rad storil: bo lep, bo dober, bo vse —!

Klara. Še nekaj. Dobri ljudje so poslali dve oblecki. Naj ju imata novi siroti. Le pazi torej, da bo vse v redu!

Magdalena (za-se). Kako v redu? Po vrsti: najprej bom dober, potem bom prijazen, potem tak —, potem . . . no potem bom pa hud. Šibo v rokave, pa šverk, šverk, če otroci ne bo ubogal.

Klara. Šiba je zadnja pomoč, ljuba moja, in bi jo smela prijeti samo jaz. (Sliši se ropot in govorjenje otrok.) O ljubi Bog, blagoslôvi moje delo! Tebi v čast bodi ves moj trud!

III. prizor.

(Otroci prihrumé v sobo s tablicami in se vsedejo v pripravljene klopi. Sestra Klara bere med tem iz knjige, ne meneč se zanje. Otroci klepečejo). **A.** Bom že sestri Klari povedala, veš! — **B.** Saj ti nisi nič boljša. — **C.** Meni je pa sestra Pija obljubila najboljših pomaranč; so že zrele. — **D.** Veš, tista-le Ivana gre pa vsak dan k svetemu obhajilu; mene pa sestra Monika še ne pusti, četudi mi je pater misijonar dovolil. Pravi, da sem preveč trmasta. — **Vse.** Aha, trmasta, trmasta! — **D.** Oh, kako kričite! — **B.** (Ponavljja večkrat.) Največje reke v Evropi so: Donava, Ren, Laba . . . — **A.** Ravno 300 znese, saj je Leona tudi toliko izračunala . .

Klara. Dosti, dosti tega ščebetanja! Poizkusiti hočemo, koliko ste se kaj naučile. Začnimo najprej s krščanskim naukom! — Tinka! Kaj so to mali grehi?

Tinka. Mali grehi so grehi, ki jih delajo mali otroci, pa ta-le Tončka, ki me je oprasnila.

Klara. Ali so tudi večji grehi?

Tinka. Menda ja. Nekateri grehi so tako veliki, kakor pomarančno drevo; drugi so pa še večji.

Klara. Kako velik je pa smrtni greh?

Tinka. O (strese glavo) smrtni greh je pa tako velik, kakor je od zemlje do nebes.

Klara. Kam pridejo ljudje, ki umrjejo v smrtnem grehu?

Tinka. Parkelj jih pobere v pekel.

Klara. Kaj bodo delali v peklu?

Tinka. Trpeli bodo, pa še hudó! Tam je tako velik ogenj kakor morje. Zraven so pa še strupeni komarji, pa ubadi, ki njih pik še hujše peče kot ogenj. Pa če enega ubiješ (pokaže), ne pogine, ampak jih pride tisoč iz njega.

Klara. Imaš prav. Ubadi so tam, ampak taki, ki grizejo znotraj, to je: vedno pekoča vest. — (Pokliče Ivano.) Ivana! Povej pa ti kaj lepega! Kako je pozdravil angel Marijo?

Ivana. Angel je pozdravil . . . Angel je rekel . . . pozdravil je: Hvaljen Jezus! (Smeh.)

Klara. Popravi Jožefa! Kako je pozdravil angel Marijo?

Jožefa. (Pomišlja.) . . . Rekel je: Dober dan! (Smeh.)

Klara. Tinka vé. Pouči, pouči nevedne součenke!

Tinka. Angel je prišel k Devici Mariji in jo je pozdravil: »Zdrava, milosti polna, Gospod s teboj, blažena si med ženami.«

Klara. Lepo si povedala. Leona! Ker smo pravkar slišali o angelu, ki je prišel k Mariji, boš pa ti kaj povedala o angelih. Kakšni so bili angeli, ko jih je Bog ustvaril?

Leona. (Nič ne pomišlja, ampak v naglici reče.) Majhni.

Klara. Tega se menda še nisi učila. Morda veš povedati, kaj so nebesa?

Leona. Nebesa, nebesa . . . nebesa so vas, kjer stanujejo angeli.

Klara. Če bi rekla namesto vas — krasno mesto, bi ne bilo tako napačno. Kaj so pa angeli?

Leona. Angeli so duhovi, ki nimajo telesa, ampak samo glavo. (Smeh.)

Klara. Na sliki si pač videla angele, ki imajo glavice in majhne peruti. Kaj meniš, zakaj je slikar angelce tako naredil?

Leona. Zato, da jim ni treba obleke kupiti.

Klara. Meni se zdi, da si ti malo poredna! — Povej ti, Jožefa!

Jožefa. Slikar je angelce tako narisal, ker angelci nimajo telesa, ampak so duhovi, ki imajo um in prosto voljo.

Klara. Dobro si povedala. Poglejmo še v raj! — Ivana! Ali je bila kača, ki je bila na prepovedanem drevesu, strupena?

Ivana (premišlja) . . . Da, da, strupena za dušo!

Klara. Ste slišali, otroci? Hudobni duh, ki je bil skrit v kači, je poln strupa za dušo. Varujmo se ga! — Jožefa! Kaj bi bila morala reči Eva, ko jo je hudobni duh vprašal: »zakaj vama je Bog prepovedal jesti od tega drevesa?« —

Jožefa. Eva bi bila morala reči: »Kaj pa to tebe briga?«

Klara. Leona! Kaj bi bil moral pa Adam reči, ko mu je Eva ponudila sad?

Leona. Reči bi bil moral: Ne, lepa hvala! Ali pa okregati bi bil moral Evo.

Klara. Čisto prav bi bilo tako! — — Krščanskega nauka ste se že nekaj naučile, a prihodnjič mora biti boljše. Poglejmo pa zdaj, kako je kaj z računstvom! Tinka! Stopi sem in pokaži svojo nalogo.

Tinka (ihté). Leona mí je po poti vse zbrisala.

Klara. Kako to?

Tinka. Ker sem . . . Ker sem . . .

Klara. Le urno, le urno povej!

Tinka (počasi). Ker sem — sem jo uščipnila.

Klara. Po šoli pridita obe v mojo sobo. (Med tem prisopiha Magdalena z jopico v roki in se huduje.)

Magdalena. Dober biti, prijazen biti, tak biti . . . se ne grem več! Novi otroci jopico tako-le obleče. (Oblači kakor hlače.) Magdalen moral biti hud.

Klara. Otroci so revčki in nevedni. Pouči jih in potrpi z njimi. Treba se je premagati.

Magdalena. O, to že naredil; premagati otroke bom, pa otroci vpili. (Ođide.)

Klara. Pišite zdaj in računajte, deklice: 12×4 . — Antonija! Ti pa pojdi k tabli in izračunaj. (Antonija napiše na tablo grde številke ter izračuni 16 rekoč: $4 \times 1 = 4$; $4 \times 2 = 8$; $4 + 8 = 12$ in $4 = 16$.)

Klara. To ni nič. Ker si tak slabo izračunila, dobiš za Božič samo 16 orehov, namesto 4×12 . — Jožefa! Povej pa ti, koliko je trikrat tri?

Jožefa (molči).

Klara (pomaga). Če bi pobrala tri dateljne in zopet tri in še tri, koliko bi jih potem imela?

Jožefa. Nič.

Klara. Kako to?

Jožefa. Bi jih snedla.

Klara. Ti sladkoustnost, ti! Računiti res ne znate dosti. Pustimo zdaj to. Na vrsto pride prirodopis. Leona! Kako delimo živali?

Leona. Živali delimo prvič, . . . prvič v hudobne, ki tudi otroke jedo, n. pr. lev, tiger; drugič . . .

Ivana (seže vmes): v dobre, ki jih tudi mi jemo, n. pr. opice, krokodili.

Leona. . . . že vem, v take, ki pikajo in grizejo, n. pr. papige, komarji . . . (pokaže urno na součenko in zakliče:) tale pa tudi grize!

(Izza kulis se čuje ropot in šum. Prikažeta se dva zamorska otroka in Magdalena s šibo, ki jo vihti nad njima. Otroci se prestrašijo.)

Magdalena. Le čakaj! Ti cepec ti! Ti hudoben ti! Ti sraka tak! Jaz že pokazal! Ja, ja! Dober biti,

prijazen biti, tak biti. To je že dobro reči! (Otroka iščeta prestrašena zavetja: eden pod mizo, drugi pri sestri Klari.)

Klara. Bog nas varuj, kaj se je pa zgodilo?

Magdalena. Taki-le hudoben tak! Moral biti hud. Vso sladkor, vso riž, vso kruh — vso tukaj noter. (Pokaže na trebuha otrók.)

Klara. (Pogleda otroka, ki se ne upata ganiti.) Vidiš, Magdalena, to je tako. Ti bi morala otrokoma sama dati jesti; zakaj, napravila sta dolgo pot in prišla gotovo sestradana k nam. Vzela sta, ker sta bila čez mero lačna in zapazila jed v shrambi. Ni bilo prav, ker nista prosila; a za zdaj naj se jima prizanese, saj nista še nič poučena, kaj je prav in kaj ni prav. Zanaprej si pa zapomnita (se obrne proti otrokoma, Magdalena gre vun): nobene reči nikdar vzeti, če nista poprej prosila zanjo! (Prime otroka za roke.) Nič se ne bojta; jaz vama bom mati in oče in bom skrbela za vaju. Vidve pa glejta, da bosta pridni in ubogljivi. Vsi ti in drugi otročiči naj bodo pa vajine sestrice. Kajne, otroci? (Prikimajo.) Zdaj pa, deklice, pozdravite novo-došli tovarišici s kako lepo pesmico!

Otroci zapoje. (Po napevu: »Jaz pa pojdem na G.«)

Me bi z mucko se igrale,
z njo po šoli bi letale,
a je to hudó, hudó:
Magdalena ni za to.

(Med tem bi rada Magdalena sestri Klari nekaj povedala. Otroka se plaho ozirata nanjo. Sestra Klara ju varuje.)

Klara. (Po petju.) Kaj bi še rada?

Magdalena. Zunaj spet majhen punček; zna jokati.

Klara. Naj pride noter! Otroci, vi pa smete zdaj na vrt (Ostaneta samo novi siroti.)

IV. prizor.

(Magdalena porine deklico v sobo in odide.)

Klara. Kaj bi rada, deklica?

Thingha. O ljuba sestra. Hitro, hitro k nam, da ne bo prepozno! Moja stara mama gre v nebesa, pa bi rada poprej še s sestro Klaro govorila. Hitro, hitro, se mudi!

Klara. Tvoja stara mama bo torej umrla? Ali je krščena?

Thingha. O seveda!

Klara. Kje pa stanuješ? Kako ti je ime?

Thingha. Stanujem doli ob vznožju onega velikega hriba. Ime mi je Thingha.

Klara. Tam doli ne poznam nobenega odrastlega kristjana.

Thingha. Je krščena, je; saj sem jo jaz krstila.

Klara. (Smehljaje.) Saj menda ne znaš krstiti.

Thingha. O sestra, znam, dobro znam. Ko sem bila pri vas, sem gledala, kako je misijonar krščeval.

Klara. (Pokliče Magdaleno.) Magdalena! Nujno opravilo me kliče. Skrbi med tem za otroke na vrtu in tudi na tadva pazi, da ne bodo lačni. Preskrbi jim dovolj banán. (Odide s Thingho.)

Magdalena. (Sama zase.) Magdalen dober, prijazen, tak biti! Vse dobro narediti, pa ti otroci nikoli dovolj jesti. (Pokliče otroke.) Otroci, otroci! Danes banáne dosti jesti, pa ne vse. Nekaj pustiti, če ne... Na vrt! (Ostaneta samó novi dve siroti.)

V. prizor.

Magdalena (posadi boječa otroka na klop tako, da eden zdrсне dol. Nato govori sama sebi): Zdaj bo šola. Kako bom že naredil? . . . Že dobro . . . (Vzame dve skledici in žlici, ju potisne otrokoma v naročje, a ju takoj obrneta. Nato prinese večjo skodelo z rižem in vsuje riža v skodelici. Otroka hočeta kar z rokami jesti, a Magdalena ju ustavi rekoč:) Nič to! Čakati! Kadar jaz jedel bom, vidva jesti tudi; kakor jaz jedel bom, vidva jesti tudi! (Vsede se v sredo in se pripravlja nerodno, da jé.) Tako! Zdaj: ena! (Vtakne žlico v riž.) Ti narediti! — Dve! (Nese žlico v usta. Otroka nerodno posnemata. Magdalena potrka z žlico po skledi, na kar se otroka zasmejita. Deklici tudi potrkata.)

Magdalena. Nič to! Ušesa vun! Boš! (Vtakne žlico v riž kakor prvič.) Ena, dve; ena, dve! (Magdalena zase:) Dobro to. Dober učitelj jaz. (Otrokoma:) Sama naprej jesti zdaj! (Kakor hitro se Magdalena obrne, jesta deklici po stari navadi z rokami. Magdalena gre k mizi in nekaj popravlja. Nato vzame velik nož in ga jame brusiti. Otroka, videč svetlo orodje, zavpijeta in pobegneta s klicem: meč, meč!) Na zdaj to! Viš! To dober biti, jaz nobenega odreti. To, to: v vratih nič ključa!

VI. prizor.

Magdalena (zagleda bolnico, ki prihaja ob bergli.) No, spet lepa; še s krevljo delo imeti!

1. bolnica. Ali sestra Klara ni doma?

Magdalena. Ni ga nič. Magdalen že sam opraviti.

1. bolnica. Hov, hov, kako boli!

Magdalena (gleda neokretno okrog noge ob stopalu). A tako! Že vem. Jaz vem pri patru. (Nato išče med steklenicami in zavojčki, potegne vun barvast papirček, pa ga pritisne resno bolnici na nos.) Vse vun, vse vun! Noga

kmalu dober. Nič tu ne proč dati. Tako! Tukaj čakati na klopi. (Medtem vstopi druga bolnica z obvezano glavo; prva odide.)

Magdalena. Tebi, kaj, zob bolan, tebi?

2. bolnica. O strašne bolečine! Prosim zob izdreti, drugače mi je znoreti. (Vsede se na klop, miži, odpre usta in vzdihuje.)

Magdalena. Zdaj nič čas. Že povedal, kdaj vpiti. (Preiskuje zobe; ko se dotakne bolnega, bolnica zastoka.) Aha, tukaj ta. (Nato vzame vrvico, ki je nanjo navezan velik zob, ga dene previdno bolnici v usta in se dela, kakor da s težavo ruje zob.) Že vun! Že tu! Pa urno k vodnjaku. (Vrže vrvico za njo.) Magdalena — oh truden! O jemnesta! Še ena tam! (Vstopi 3. bolnica z dežnikom in sopiha.)

3. bolnica. Nekaj dni imam tako hudo vročino (sopiha), kakor bi gorelo v meni.

Magdalena. Vročino? Ogenj notri v telo? Ogenj gasiti! Antonija, Antonija! (Bolnica sedi in sopiha.) Pihati, pihati, Antonija. Tako-le. (Bolnici:) Še ogenj? Še peče? Še bolan?

3. bolnica. Oh, peče, peče!

Magdalena (kliče): Tinka, Ivanka, Jožefa! (Deklice prihite.) Pihati, pihati! Tu ogenj! (Bolnici:) Že dobro?

3. bolnica. Peče, še peče!

Magdalena (kliče še druge, ki prihite in pihajo). Pihati! Pihati!

VII. prizor.

Klara (pride s Thingho). Kaj pa uganjate? Bog nas varuj! Ali ste vse znorele?

Magdalena. Ogenj, ogenj, gasiti, brž gasiti!

Klara. Kje je ogenj?

Magdalena. Tu ogenj, vročina, peče! (Pokaže na zbegano bolnico.)

Klara. Otroci, nehajte! No Magdalena, zdaj si jo pa zopet uganila! Ali ti že nisem rekla, da se z bolniki nimaš ukvarjati. (S police vzame steklenico in jo da bolnici.) Vzemi vsak večer in vsako jutro par kapljic, pa bo kmalu pojenjala vročina. (Nato jo prijazno odslovi.)

3. bolnica. O, kako ste dobri! Bog vam plačaj! (Odide.)

Klara (se vsede na stol). Otroci, danes sem bila priča lepe smrti. O, da bi bile ve videle, kako bogovdano se je preselila stara mati te-le deklice v boljše življenje! Ker naš gospod misijonar še ni prišel z misijonskega potovanja, sem pa jaz opravila molitve za umirajoče in obudila z umirajočo popolni kes. — Thingha pa bo zdaj ostala pri nas. Razveselite jo nekoliko in zapojte ji tisto lepo pesmico, ki jo znate. (Zapojo kako znano pesem. Potem zastor pade.)

Cvetinojmirski :

Tesar Setejšek.

Na spomlad je bilo. Naš holm je bil ves kakor prerojen. Travniki so bili temnozeleni in sočni, črešnje odete v dišeč oblak cvetja. Bela, kristalnočista se je kačila s holma dol v dolino cesta. Ob njej so poganjali zvončki in vijolice in trobentice. Vinograd na bregu je vabil toplo in prijazno, breskve v njem so cvetele in pozdravljale popotnika s svojimi prekrasnimi, rožnonadahnenimi cvetovi, ki so se pozibavali v rahli sapi. Pomlad je sladko sôpla vsepovsod; njene kipeče grudi so poljubljali s svetlimi, razkošnimi tokovi solnčni žarki.